

Nádas önfeltáró, vallomások prózájának nincs szüksége másik közegre, hogy maradéktalanul megszólalhasson a maga provokációjában. Drámáinak azonban szükségük van új közegre: a színpadra, a színházi előadásra, s ez az új közeg eddig még mindig csak szemérmesen lágyított, egyszerűsített.

A magyar színház szinte teljesen hagyománytalan a létezőszínház, a vallomások színház gátlástalan, brutálisan feltárulkozó közegében; a Living Theater, Grotowski vagy Pina Bausch táncszínházának világában. Az itthonról kiutasított Halász Péter társulatának, Jeles András Monteverdi Körének s a kezdeti Stúdió K-nak eredményei nem épültek be szervesen az össz-színházi gondolkodásmódba. Bizonyos eredményei csupán egy-egy kaposvári, Katona József színházi előadásban fedezhetők fel, illetve az új generációs rendezőktől várhatunk komolyabb áttörést. A színészi „alakításoknak”, az alakító színészetnek nálunk még ma is sokkal nagyobb a becse, hatása, mint a színész „puszta létezésének” és jelenlétének.

Az utolsó fontos Nádas-bemutató 1989-ben történt meg a pécsi Harmadik Színházban, Vincze János rendezésében: a TALÁLKOZÁS.

Az utóbbi évtizedben egy-egy stúdiószínházi kísérlet, alternatív kezdeményezés törtéte csak meg a csöndet, és így mély sajnálattal kell megállapítani, hogy Nádas Péter drámái *sem* váltak szerves részévé a nemzeti repertoárnak. Tarján Tamás 1994-ben lejegyzett szavai még napjainkban is teljességgel érvényesek; „*Még soha sehol semmilyen színpadon nem pattant ki igazán egyetlen Nádas-dráma sem, s ettől csak még szilárdabban van okunk hinni e művek titkaiban.*” (Tarján Tamás: EMBERPÁR. Színház, 1994. október.)

Füst Milánról sokáig csak sejtettük korszakos színpadi tehetségét. Székely Gábor volt az első, aki igazi érvényességgel megfejtette ezeket az opusokat, s kortársi test- és idegállapot-közelbe hozta e drámák végzetes és kontrollálhatatlan szenvedélyeit. (BOLDOGTALANOK: Szigligeti Színház, 1978, Katona József Színház, 1982, CATULLUS: Katona József Színház, 1987.) Nádas Péter hallgató drámái azt a rendezőt várják, aki teljes mélységében szólaltatná meg a művekben rejtőző súlyos önismereti tanulságokat, nemzeti, individuális és kulturális traumákat.

(Részlet a szerző LÁZADÓ DRAMATURGIÁK című készülő könyvéből.)

Balázs Imre József

A MÉZESÜVEGBŐL

Csak ágyak, ablakok és nők,
és mind fehérek.
Úgy teszek, mintha hinném,
ha másokkal beszélve szóba jön.
Ha értő bólogtatást várva
könnyebb utat választok.

A mézesüvegből, ahonnan nézelődöm,
persze minden elmosódottabb:
az aranybarna ruhák, mosolyok,
a rézfényű tű, mely belém döfve
növeli vagy csökkenti a térfogatom
a mézszínű nő szándéka szerint.

Karcsapásnak nevezni az első kísérleteket
most túlzás lenne – inkább csak lebegek,
így, középtájon, cseppfolyós aranyban.

Ha fejjel lefelé fordulnék,
s beszippantana egy örvény,
biztosabb lehetnék:
befőttesüveg-e most épp lakásom,
vagy mégis mézes mackó.

DOKTOR KARNEVÁL

Doktor Karnevál ma este színes
köpenyben jöjj közénk
Doktor ma csontjaim feketék
dobd közénk éles fegyverid
csiszolt kőszakócad villanyos borotvád
töltött revolverid
igen-igen zajong a nép
mi igen zúgolódunk itt
jöjj közénk ma Doktor
nevetess bontsd ki színeid

tégy valamit Doktor Karnevál
ne hagyj így holnap reggelig
keríts sápadt álarcokat ránk
nevetess ma este míg
készen állunk bármire
az újabb ingerekre
Doktor Karnevál a kézfejedre
hullass hamis karkötőt
csörgesd s mi szédelegve
követünk mint legfőbb nevetőt
mint selymekbe burkolt szeretőt

A HERÓT

jár bennem a herót
csak nő, nő most a herót bennem
terpeszkedik nyelhetem a levét
ellenszerként jobban terpeszkedem

fekélyek nőnek combomon nyelvemen
míg jár bennem a herót
ő is szabadulna tőlem
én most Jónás s cethal egyben
rám jön a hányinger így partközelen

bordáim között csak gyűl
deged a herót
aztán elindul bennem
áttetszővé lesz a bőröm, vesém, lépem
mint kontrasztanyag fog be gyomrot, herét
lelépem ha kiesik belőlem

eltűnők lassan csak ő van én nem
járok benne hát, talpig herótban
fáj nekem és én neki
mint halfilé Jónás hasában
beírt lapok egy író asztalában

Horváth Elemér

REKETTYE

eleanor d'aquitaine halála

tavasszal halt meg amikor
a kolostor kertjében a középkori tavasz
teljes pompában állt életrajzírója
egyetlen növényt említ csak és azt is latinul
planta genista
leopardi türelmes ginestrája
a vezúv lávalankáin
a sivatagvirág
amely bölcsőbb mint mi amennyiben
elfogadja helyét a tűzhányó fölött